

TIETOPAKETTI YRITTÄJÄLLE

Sisällys

Yrittäjäksi ryhtyminen.....	2
Yrittäjän arki näkövammaisena.....	3
Työn ja työolosuhteiden mukauttaminen.....	6
Yrityksen perustamisen vaiheet	6
Liikeidea.....	6
Alustava liiketoimintasuunnitelma.....	7
Rahoituksen järjestäminen	7
Tukimuodot	8
Kelan elinkeinotuki – näin haet:.....	8
Starttiraha - aloittavan yrittäjän tuki	9
Apuhahat	10
Yritysmuodon valinta ja vaihtoehtoja yrityksen perustamiselle	10
Yritystoiminnan luvanvaraisuuden selvittäminen, toiminimen valinta/yrityksen nimi, perusilmoitus, yrityksen suojaaminen	11
Yrittäjän toimeentuloturva.....	12
Yrittäjän eläkevakuutus, YEL	12
Yrittäjän muut vakuutukset	13
Yrittäjä ja työttömyysturva	13
Yrittäjä ja sosiaaliturva	13
Työkyvyttömyyseläke sokeuden perusteella	13
Verotus ja kirjanpito.....	14
Yrityksen markkinaselvitys, markkinointisuunnitelma ja markkinointi	14

Yrittäjäksi ryhtyminen

Yrittäjänä toimiminen ja itsensä työllistäminen on monelle näkövammaiselle merkittävä tapa tehdä työtä, saada lisäansioita ja hankkia toimeentuloa. Työ- ja hyvinvointilaitoksen Näkövammarekisterin 2015 tutkimusten mukaan näkövammaisista työllisistä koko- ja osa-aikaisten yrittäjien osuus on 14 prosenttia, joka on lähes sama kuin valtaväestössä. Monet täydentävät toimeentuloaan yrittäjinä työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla, jolloin tuloja voi säädellä ansaintarajojen puitteissa.

Suurin osa näkövammaisista yrittäjistä harjoittaa toimintaa yksin elinkeinonharjoittajina, joko täystyöllisinä tai mm. työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla osa-aikaisesti. Näkövammarekisterin mukaan noin kahdesta tuhannesta näkövammaisesta yrittäjästä on miehiä 60 prosenttia, naisia 40 prosenttia, heikkonäköisiä 70 prosenttia ja sokeita 30 prosenttia.

Toimialoista tyypillisimmin näkövammaisen yrittäjä työskentelee terveyspalveluissa, hierojan tai fysioterapeutin ammatissa, joiden osuus näkövammarekisterin mukaan on 40 prosenttia. Lisäksi näkövammaisia työskentelee yrittäjinä mm. maanviljelijöinä, tulkkeina, notaareina, IT-ohjaajina, koirakouluttajina, muusikoina, verkostomyyjinä ja erilaisissa asiantuntijatehtävissä.

Jos sinulla on mielestäsi hyvä yritysidea, asiaa ei tarvitse miettiä itseksesi. Näkövammaisten liiton Työelämäpalvelujen yrittäjäyysneuvojat auttavat sinua alkuun. Palvelu on henkilökohtaista, maksutonta ja luottamuksellista.

Yrittäjän arki näkövammaisena

Kaikki alkaa ideasta ja yrittäjän kyvystä nähdä mahdollisuuksia siellä, missä niitä ei vielä ole. Yrittäjän arki muodostuu monenlaisista tehtävistä ja työtunnit vaihtelevat. Näkövamma voi tuoda yrittämiseen lisäpainetta, mutta arjen sujumiseen on tarjolla monenlaista apua ja ratkaisuja.

Tietokone ja puhelin ovat tärkeimpiä työkaluja yrittäjälle. Näin parannat näkövammaisena niiden saavutettavuutta ja käytettävyyttä:

- Muokkaa näytön värejä, fontteja, hiiren asetuksia.
- Hanki suurempi näyttö, säädä näytön etäisyyttä näytön varrella.
- Käytä suurennus- ja ruudunlukuapuvälineitä tai pistenäyttöä silloin, kun edellä mainitut mukautukset eivät riitä.
- Helpota mobiililaitteilla kirjoittamista erillisellä näppäimistöllä.
- Hanki langattomat kuulokkeet helpottaaksesi laitteen käyttöä.
- Muunna painettu teksti sähköiseen muotoon skannerin ja tekstin tunnistusohjelman avulla ja lue sekä muokkaa sen jälkeen tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla.

Karsi työrutiineja sähköisillä ratkaisuilla:

- Anna asiakkaan varata aika ajanvarausjärjestelmän kautta.
- Hoida kirjanpitoa, laskutusta, verkkokauppaa ja pankkitiliä mobiililaitteilla.
- Peri maksut mobiililla maksupäätteellä, lähetä kuitit sähköisesti.
- Helpota ajanhallintaa rekisteröimällä tunnit ajanhallintaohjelmaan.

Tiedustele IT-ohjausta ja neuvontaa:

- apuvälineen myöntäneeltä taholta mm. Kelasta

- näkövammaisten alueyhdistysten tietotukipalveluista
- Näkövammaisten liiton IT-neuvonnasta
- Kysy saavutettavista sähköisistä työkaluista Näkövammaisten liiton yrittäjyysneuvojilta.

Tietokoneesta ja puhelimesta on tänä päivänä tehty entistä saavutettavampia näkövammaisille. Esimerkiksi skannerin ja tekstin tunnistusohjelma auttaa muuntamaan painettua tekstiä sähköiseen muotoon, jolloin skannattua tekstiä voi lukea ja muokata tekstinkäsittelyohjelmalla. Ajanvarauksen nettiin tai sähköiseksi kalenteriksi.

Yrittäjän arkeen saat voimaa verkostoista, ja niistä on sekä iloa että hyötyä. Yrittäjänä sinulla voi olla verkostoja eri tarkoituksiin. Liiketoimintaa voit edistää ja omaa osaamista jakaa sekä myydä eri kohderyhmille, esimerkiksi urheiluseuroille, muusikoille tai vaikka lapsesi päiväkotihenkilöstölle. Voit tarjota omaa osaamistasi muiden käyttöön.

- Tue hyvinvointiasi, paranna osaamistasi yrittäjä- ja toimialayhdistyksissä.
- Irrottaudu työstä harrastusporukoissa.
- Jaa kokemuksia sosiaalisen median ryhmissä, mm. näkövammaiset yrittäjät Facebook-ryhmä.

Kartoita ja rakenna verkostoja eri tarkoituksiin:

- Liiketoimintasi kannalta ydinverkostot, mm. yritykset, tavarantoimittajat, alihankkijat, asiakkaat.
- Tee yhdessä, osallistu ja luo sosiaalista verkostoa, mm. yritykset, yrittäjäjärjestöt, Näkövammaisten liiton yrittäjätapahtumat.

- Hae mentoria, neuvontaa, mm. Suomen yrityskummit.
- Hyvinvointiasi tukeva sosiaalinen verkosto: perhe, suku, ystävät, tuttavat ja naapurit, yhdistykset, vapaaehtoistoiminta, lasten kautta syntyvät kontaktit, harrastukset, muut yrittäjät, organisaatiot, yhteisöt työterveyshuolto, Mielenterveysseura.
- Virtuaaliset verkostot, mm. avoimet ja suljetut ryhmät, sosiaalisen median ryhmät.

Näkövammaisen yrittäjän jaksamiseen, hyvinvointiin ja työkykyyn voi vaikuttaa työn ja työolosuhteiden mukauttamisella. Työkyky muodostuu aina yksilön, työn ja ympäristön välisestä yhteensopivuudesta. Näissä tehtävät muutokset voivat säilyttää ja parantaa työkykyä. Työn ja työolosuhteiden mukauttaminen tarkoittaa erilaisia järjestelyjä työtehtävissä, työajassa ja työympäristössä.

Työhön liittyvien mukautusten, järjestelyjen ja työkykyä parantavien toimien taustalla on myös lainsäädäntö, muun muassa YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimus ja yhdenvertaisuuslaki.

Lait kieltävät vammaisten syrjinnän yhteiskunnassa niin, että vammaisille taataan mahdollisuus työntekoon, ja esimerkiksi näkövammaisilla yrittäjillä on oikeus saada yksilöllisiä työntekoa helpottavia ratkaisuja kuten apuvälineitä ja muutoksia työympäristöönsä.

Työn ja työolosuhteiden mukauttaminen

Mukauttaminen tarkoittaa erilaisia järjestelyjä, jotta työn tekeminen on mahdollista ja mahdollisimman vähän kuormittavaa. Lue mukauttamisesta enemmän tietopaketeista, jotka on suunnattu [Työntekijälle](#) tai [Työnantajalle](#).

- Työn / työtehtävien organisointi: yrittäjän yksilöllinen kokonaistyönkuva.
- Työajan mukautukset: esimerkiksi osa-aikatyö, josta johtuvaan palkan alenemaan osatyökyvyttömyyseläke.
- Työympäristön mukautukset: yrittäjän toimitilan säädettävyys ja muunneltavuus yksilöllisesti valaistuksella, kalusteilla ym.
- Apuvälineet, käytön ohjaus ja esteettömyys: yksilöllinen apuvälinekartoitus, suositus, tekniset apuvälineet ja käytönohjaus Kelasta, saavutettavat yrittäjän sähköiset työkalut
- Työmatkojen järjestyminen: kuljetuspalvelut.
- Työn joustava ja toimiva organisointi: toimintakyky ja ammattitaito vastaavat toisiaan, ammattitaidon ylläpito ja päivittäminen, henkilökohtaisen avustajan käyttö yrittäjän työssä, työterveyshuollon palvelut, ammatillinen kuntoutus.

Yrityksen perustamisen vaiheet

Liikeidea

Liikeidean tarkoituksena on konkreettisesti kertoa, miten toiminta-ajatus käytännössä toteutetaan. Kuten toiminta-ajatuksen myös liikeidean tulee olla

selvä jokaiselle yrittäjälle. Mitä sellaista ammattitaitoa sinulla on, jota voit myydä?

Alustava liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelma kannattaa tehdä kirjallisesti laskelmineen.

Liiketoimintasuunnitelmasta tulisi selvittää:

- perustiedot yrityksestä
- liikeidea perusteluineen
- tuotteet, palvelut ja toimintatavat
- asiakkaat ja markkinointi
- kilpailijat ja yrityksen kilpailustrategia
- pääoman tarve
- taloudellinen suunnittelu, kannattavuuden arviointi
- riskien arviointi ja hallinta

Ennen varsinaisia yrityksen perustamistoimenpiteitä liikeidea on syytä arvioida asiantuntijan avulla. Arvioinnissa apunasi ovat Näkövammaisten liiton yrittäjäsuojat ja oman alueesi uusyrityskeskusten yritysneuvojat

Rahoituksen järjestäminen

Ennen rahoituksen järjestämistä yrittäjän on laadittava rahoituslaskelma, jossa käydään läpi kaikki yrityksen ensimmäisten kuukausien menot sekä yrityksen pääoma. Rahoituslaskelman menoja ovat esimerkiksi yrityksen perustamismenot, investoinnit ja käyttöpääoman tarve. Yritystoimintaasi voit rahoittaa omalla pääomalla, vieraalla pääomalla tai molemmilla. Rahoitus kannattaa suunnitella lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Yrityksen rahoituksen

suunnittelussa huomioi yrityksesi maksuvalmius, kannattavuus ja rahoituksen tasapaino.

Rahoituksen järjestäminen pähkinänkuoressa:

- laske yrityksesi rahan tarve
- selvitä, mistä lähteistä rahaa on saatavilla ja mihin hintaan
- arvioi oman ja vieraan pääoman suhde

Tukimuodot

Näkövammaiset aloittavat ja toimivat yrittäjät voivat hakea edellytysten täytyessä elinkeinotukea Kelasta tai työeläkelaitoksesta, starttirahaa TE -toimistosta ja apurahoja eri tarkoituksiin.

Kelan elinkeinotuki – näin haet:

- Laadi liiketoimintasuunnitelma laskelmineen.
- Hanki lääkärin B-lausunto ammatillisen kuntoutuksen elinkeinotukea varten.
- Pyydä Näkövammaisten liiton yrittäjyysneuvojan lausunto.
- Tee lista hankinnoista, pyydä niistä tarjoukset tai hanki esitteet.
- Laadi kustannusarvio (tuotteen nimi, malli, määrä, alvillinen hinta, ostopaikka).
- Täytä ammatillisen kuntoutuksen lomakkeet KU 101 ja KU 105 (www.kela.fi).
- Lähetä hakemukset liitteineen Kelaan.

- Elinkeinotukea haettaessa ota yhteyttä Näkövammaisten liiton yrittäjyysneuvojiin.

[Lisätietoa saat Kelan sivuilta.](#)

Starttiraha - aloittavan yrittäjän tuki

Starttiraha on Työ- ja elinkeinotoimiston myöntämä tuki yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle tai ei-työttömälle, joka siirtyy palkkatyöstä, opiskelusta tai kotityöstä kokoaikaiseksi yrittäjäksi. Sen tarkoituksena on turvata yrittäjän toimeentulo siltä ajalta, jonka päätoimisen yritystoiminnan käynnistys ja vakiinnuttaminen arviolta kestää – kuitenkin enintään 12 kuukauden ajan.

Starttiraha on peruspäivärahan suuruinen. Starttirahaa haetaan Työ- ja elinkeinotoimistolta verkkopalvelussa tai työ- ja elinkeinoministeriön lomakkeella. Muista nämä:

- Hae starttirahaa ennen yritystoiminnan aloittamista.
- Voi hakea myös sivutoiminen yrittäjä, joka on laajentamassa toimintaansa päätoimiseksi.
- Toimita TE-toimistoon realistinen liiketoimintasuunnitelma ja laskelmat.
- Starttirahaa ei saa, jos saa työkyvyttömyyseläkettä, muuta etuutta tai on muita tuloja (esim. palkkatuloja) toimeentulon turvaamiseksi. Huom! vammaistuki ei estä starttirahan saamista.
- Starttirahaa ei myönnetä, jos sen pelätään vääristävän kilpailua merkittävästi tietyllä toimialalla.
- Maksetaan ensin puoli vuotta ja sitten, jos on perusteita, toinen puoli vuotta.
- Varaa hakemiseen aikaa muutamia viikkoja.

- Maksutonta apua saa TE-toimistoista ja Yritys-Suomi-puhelinpalvelusta.
- Näkövammaisten liiton yrittäjyysneuvojat ja [uusyrityskeskukset](#) auttavat liiketoimintasuunnitelman ja tarvittavien laskelmien laatimisessa.
- [Tutustu Näkövammaisten liiton palveluihin yrittäjille ja yrittäjyyttä harkitseville.](#)
- Älä laske yritystoimintaa liikaa starttirahan varaan.

Apurahat

Rahoituslähteitä voit etsiä myös apurahatahoilta. Lisätietoa saat [Näkövammaisten liitosta](#) ja [Aurora-tietokannasta](#).

Yritysmuodon valinta ja vaihtoehtoja yrityksen perustamiselle

Suomessa on mahdollista harjoittaa yritystoimintaa seuraavissa yritysmuodoissa: yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta ja ulkomaisen yhtiön sivuliike.

Yritysmuodon valintaan vaikuttavat:

- perustajien lukumäärä
- pääoman tarve ja saatavuus
- vastuut ja päätöksenteko
- toiminnan joustavuus
- toiminnan jatkuvuus
- rahoittajien suhtautuminen
- voitonjako ja tappion kattaminen
- verotus

Verotus voi olla yksi tärkeä vaikuttava tekijä näkövammaiselle yrittäjälle yritysmuodon valinnassa. On usein henkilökohtaisesta verotuksesta kiinni, mikä yritysmuoto on kannattavin. Verotuksessa otetaan aina huomioon myös yrittäjän muut ansio- ja pääomatulot (esim. työkyvyttömyyseläke). Katso lisätietoa yritysmuodon valinnasta bisnes.fi -verkkopalvelusta.

Yritystoiminnan luvanvaraisuuden selvittäminen, toiminimen valinta/yrityksen nimi, perusilmoitus, yrityksen suojaaminen

Tietyissä tapauksissa elinkeinon harjoittaminen on luvanvaraista, jolloin lupa tulee hankkia ennen toiminnan aloittamista. Lupa tarvitaan mm. ajoneuvojen katsastus-, vartiointi- ja taksitoimintaan, sähköasennuksiin sekä alkoholijuomien anniskeluun ja vähittäismyyntiin.

Lisätietoa:

- www.avi.fi
- www.tukes.fi
- www.valvira.fi
- www.evira.fi

Toiminimen on oltava riittävän yksilöllinen. Lisätietoa saat [Patentti- ja rekisterihallitukselta](#) ja [Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä](#).

Rekisteri-ilmoitukset on tehtävä viranomaisen vahvistamalla perustamisilmoituslomakkeilla. Perusilmoitus tulee tehdä patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin. Samoilla lomakkeilla voi ilmoittaa yrityksen myös verohallinnon ylläpitämiin rekistereihin:

arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakko -perintärekisteriin, työnantajarekisteriin tai vakuutusmaksu -verovelvolliseksi.

Lisätietoa:

- www.prh.fi
- www.vero.fi
- www.ytj.fi.

Liikeidean suojaaminen antaa yrittäjälle yksinoikeuden käyttää ideaansa ammattimaisesti.

- Toiminimi suojaa yrityksen yksilöllisen nimen.
- Tavaramerkki suojaa tuotteiden tai palveluiden erottamiskykyisen tunnuksen.
- Patentti suojaa uuden teknisen ja teollisesti käyttökelpoisen tuotteen tai valmistusmenetelmän eli keksinnön.

Yrittäjän toimeentuloturva

Yritystoiminnan riskeihin on syytä varautua ja valmistautua.

Yrittäjän eläkevakuutus, YEL

Yrittäjä vastaa oman eläkevakuutuksensa järjestämisestä. Yrittäjä vakuuttaa toimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti. Yrittäjä voi ottaa eläkevakuutuksensa joko työeläkevakuutusyhtiöstä tai eläkekassasta, jos hänen alallaan toimii sellainen. Yrittäjän eläkevakuutuksen perustana on

YEL-työtulo. Tulo vaikuttaa mm. tulevan eläkkeen, sairauspäivärahojen sekä mahdollisen työttömyyskorvauksen määrään. Lisätietoja eläkeyhtiöistä.

Yrittäjän muut vakuutukset

Yrittäjän kannattaa harkita myös mm. tapaturma- ja ammattitautivakuutusta, henkivakuutusta ja sairaskuluvakuutusta.

Yrittäjä ja työttömyysturva

Jos olet päätoiminen yrittäjä, sinulla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Jos olet sivutoiminen yrittäjä, sinulla voi olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen. [Lisätietoa saat TE- palvelujen työttömyysturvaneuvonnasta.](#)

Yrittäjä ja sosiaaliturva

Näkövammaisena yrittäjänä saat perustietoa sosiaaliturvasta ja tuista näkövammaisen palveluoppaasta. Lisätietoja saat [Näkövammaisten liiton palveluoppaasta](#) sekä [järjestöjen sosiaaliturvaoppaasta](#).

Työkyvyttömyyseläke sokeuden perusteella

Pysyvästi sokeita pidetään aina työkyvyttöminä, vaikka he olisivat työssä ja elättäisivät sillä itsensä. (KEL 12§4mom.). Sokeana pidetään henkilöä, jolta puuttuu suuntausnäkö ja joka ei siten voi näkönsä heikkouden vuoksi liikkua

kuin tutussa ympäristössä Tilan on oltava pysyvä. Ns. sokean työkyvyttömyyseläkkeessä ei ole ansaintarajaa, mutta sen vaikutuksista muihin etuuksiin ja verotukseen yrittäjätulojen lisäksi kannattaa selvittää.

Verotus ja kirjanpito

Verotuksessa näkövammaisia yrittäjiä kohdellaan pääpiirteittäin samoin kuin muita yrittäjiä. Poikkeuksena arvonlisäverolain 60 pykälä, jonka perusteella sokean henkilön ei tarvitse suorittaa arvonlisäveroa, jos hän esimerkiksi myy käsityötuotteita, pianon virityspalveluja tai huonekalujen verhoilua. Tällöin laskuun ja kuittiin merkitään ALV 0 % 60 §. [Lisätietoa saat verohallinnon sivuilta.](#)

Yrityksen markkinaselvitys, markkinointisuunnitelma ja markkinointi

Yrityksen perustamisvaiheessa tehtävä markkinaselvitys kattaa mm. asiakastarpeet, muutostrendit ja kilpailutilanteen sekä arvion markkinapotentiaalista. Tärkein työväline on markkinoinnin toimenpidesuunnitelma, johon kirjataan konkreettisesti, millaisin toimenpitein tavoitetaan olemassa olevat asiakaskohderyhmät ja potentiaaliset kohderyhmät.